

[Cancerformer](#)

Melanom hudcancer

Melanom är den allvarligaste formen av hudcancer och den cancersjukdom som ökar mest. De flesta som får melanom har bränt sig många gånger i solen. Nästan alla som får behandling tidigt blir av med sjukdomen.

Melanom och malignt melanom är samma sak.

Det är nästan bara vuxna som får melanom. Sjukdomen är mycket sällsynt hos barn och tonåringar. Men det är viktigt att även [skydda barn och unga från för mycket sol](#). Det minskar risken att de får hudcancer senare i livet.

Det vanligaste symtomet på melanom är en helt ny fläck eller knuta som har vuxit eller ändrat utseende. Det kan också vara ett födelsemärke som du har haft sedan tidigare men som börjar förändras. Födelsemärke kallas också nevus.

Det här kan vara tecken på att en hudförändring är melanom:

- Den har oregelbunden form eller ojämn kant.
- Den har ojämn färg, till exempel olika nyanser av brunt, svart, rött, rosa, blått eller vitt.
- Den växer.

Ett födelsemärke som blöder kan vara melanom.

Det finns också andra former av hudcancer. Den vanligaste formen är [basalcellscancer](#), följd av [skivepitelcancer](#).

En hudförändring kan ha många andra orsaker än cancer. Här kan du läsa mer om vanliga [födelsemärken och leverfläckar](#), och om andra [godartade hudförändringar](#).

Melanom kan vara olika, men alla kan börja växa ner i huden. Då ökar risken att cancer sprids. Det är olika hur fort det går innan melanom börjar växa ner i huden.

Det är vanligast med melanom där man bränt sig många gånger i solen. Men melanom kan uppstå var som helst på huden, även under fötterna.

Kontakta en [vårdcentral](#) om du tror att du kan ha melanom. Många mottagningar kan du kontakta genom att [logga in](#).

I en del regioner kan du kontakta en hudmottagning direkt. Här kan du [hitta vård](#).

Kontakta en vårdcentral så fort som möjligt om du har en förändring som blöder, eller som växer snabbt eller som växer på höjden. Du behöver inte söka vård någon annanstans om det är stängt. Vänta tills vårdcentralen öppnar.

Ring telefonnummer 1177 om du vill ha [sjukvårdsrådgivning](#). Då kan du få hjälp att bedöma symtom eller hjälp med var

du kan söka vård.

Genom [Min vårdplan](#) har du möjlighet att vara delaktig i din vård. Du får svar på frågor som är viktiga för dig om din utredning, behandling, uppföljning eller [rehabilitering](#).

Du utreds enligt ett så kallat standardiserat vårdförlopp om läkaren har starka skäl att tro att du har melanom. Ett standardiserat vårdförlopp innebär att det går fort att få komma till de undersökningar som behövs.

Det är bra om du är tydlig med hur personalen säkrast når dig, så att du inte missar någon tid. Tänk på att personalen kan ringa från ett dolt nummer.

Här kan du läsa mer om [standardiserade vårdförlopp](#).

Du kan bli undersökt med ett dermatoskop. Det är ett särskilt förstoringsglas med stark belysning som gör att det går att se fler detaljer i en hudförändring.

Du får klä av dig och lägga dig på en brits. Läkaren undersöker alla fläckar och förändringar på huden. På hudkliniker och många vårdcentraler används ett slags förstoringsglas som kallas dermatoskop.

Det är viktigt att du berättar vad du själv har lagt märke till hos hudförändringen.

Läkaren opererar bort hudförändringen. Först får du [lokalbedövning](#). Efteråt syr läkaren ihop såret. Du kan gå hem samma dag. Såret läker efter en till två veckor.

Hudförändringen skickas till ett laboratorium för att ta reda på om det är melanom.

Du behöver undersökas mera om du har melanom.

Melanom kan sprida sig till [lymfkörtlarna](#). Därför kan läkaren behöva känna med händerna på halsen, i armhållorna, i ljumskarna eller någon annan del av kroppen där det finns lymfkörtlar.

Du får lämna ett cellprov om någon körtel är svullen och känns genom huden. Du får lokalbedövning. Sedan tar läkaren provet genom att föra in en tunn nål i lymfkörteln.

Undersökningen tar tio till femton minuter. Du kan gå hem direkt efteråt.

Provet skickas till ett laboratorium för att se om det innehåller cancerceller.

Du kan behöva bli undersökt med [PET-kamera](#) eller [datortomografi](#) för att se om melanomet har spridit sig i kroppen.

När du lämnar prov i vården sparas en del prov i en biobank. Prover sparas för att din vård ska bli så bra och säker som möjligt. Läs om [prov i vården som sparas](#).

Du behöver opereras en gång till om du har melanom. Läkaren tar bort ärrret efter den första operationen och lite av den

friska vävnaden runt omkring. Det är för att få bort cancerceller som kan finnas där, och minska risken att sjukdomen sprider sig.

Det är vanligast att få [lokalbedövning](#) före operationen. En del får [narkos](#).

Du kan åka hem samma dag om läkaren har sytt ihop såret. Såret läker efter ungefär två veckor.

Ett operationssår kan behöva täckas med hud istället för att sys. Då tar läkaren huden från någon annan del av din kropp. Det kallas ibland för hudtransplantation.

De flesta kan åka hem dagen efter en operation där en bit hud har flyttats. Såret läker efter ungefär tre till fyra veckor.

Läkaren tar också bort en eller flera lymfkörtlar om melanomet har vuxit ner i huden. Då kan cancer ha spridit sig.

Allt som opereras bort undersöks på ett laboratorium för att se om det finns cancerceller. För de flesta innebär det att de är av med sjukdomen om det inte går att hitta några cancerceller.

Det varierar från person till person när det går att leva som vanligt igen, med till exempel jobb eller studier. En del behöver vara sjukskrivna, men de flesta behöver inte vara det.

En del får stickningar eller nedsatt känsel i eller omkring äret men det går för det mesta över efter några månader.

Du kan behöva opereras igen om cancer har spridit sig i huden eller till lymfkörtlarna. Detsamma gäller om sjukdomen kommer tillbaka, som också kallas återfall.

Alla lymfkörtlar kan behöva tas bort i halsen, armhålan eller i lumsken.

Det finns läkemedel som kan användas om cancer har spridit sig eller om det finns risk för att du ska bli sjuk igen.

- Immunterapi kallas en typ av läkemedel. De hjälper immunförsvaret att verka mot cancer.
- Målriktad behandling kallas ibland en annan typ av läkemedel. De bromsar melanom som har en viss genförändring.
- [Cytostatika](#) är läkemedel som kan krympa cancertumören och hindra att cancercellerna blir fler.

Läkemedlen kan kombineras på olika sätt. De kan verka snabbt men det kan också dröja innan de ger resultat. Ibland kan cancercellerna bli motståndskraftiga mot ett läkemedel. Då kan det gå att byta till ett annat läkemedel.

Behandlingen kan pågå från några månader till flera år.

Läkemedlen finns som tabletter, dropp i blodet eller en spruta direkt i cancertumören. Det beror på vilket läkemedel du får.

Det är vanligt med behandling i kurer. Det innebär att du regelbundet ska göra uppehåll med att ta läkemedlen.

Melanom som har spridit sig bara i ett ben eller en arm kan behandlas med höga doser cytostatika utan att resten av kroppen påverkas. För att det ska vara möjligt behöver din blodcirkulation ändras tillfälligt. Det sker med hjälp av en hjärt-lungmaskin som du kopplas till. Du får [narkos](#) före behandlingen.

Det är vanligt att bli [trött](#) av behandlingen. En del mår illa eller får ont i kroppen. En del blir känsliga för infektioner eller för solljus. En del läkemedel kan göra att du tappar håret eller får hudbesvär eller besvär med hosta.

Läkemedlen kan även ge andra så kallade biverkningar. De flesta biverkningar går att förebygga eller lindra med hjälp av andra läkemedel.

Läkemedlen kan påverka möjligheten att använda dina ägg eller spermier för att få till en graviditet. Prata med läkaren innan behandlingen börjar för att rådgöra om vilka alternativ som finns. Läs mer om [fertiliteten efter cancerbehandlingen](#).

Du får vård som bromsar sjukdomen och lindrar symtomen om det inte går att bli av med cancer. Det kallas [palliativ vård](#).

Det pågår mycket forskning och det finns flera studier som provar nya behandlingsformer. Du kan bli tillfrågad om att delta i studier. Det är alltid frivilligt att delta.

Du som ska opereras behöver [avstå från att röka och dricka alkohol](#) minst fyra veckor före operationen. Det är för att minska risken för biverkningar, till exempel blodproppar eller blödningar. Dessutom läker sår snabbare om du inte röker eller dricker alkohol.

Du som ska få annan cancerbehandling bör också avstå från att röka och att dricka alkohol. Det hjälper immunförsvaret att klara av behandlingen, och levern kan lättare bryta ner läkemedlen.

Du orkar med behandlingen bättre om du får i dig den näring du behöver. Det finns olika råd och tips som kan hjälpa om du tycker det är svårt med maten. Läs mer om att [äta för att må bra](#).

Rådgör med läkaren om du tar kosttillskott och ska få behandling med läkemedel.

Du kan känna dig mindre trött och må bättre om du [rör på dig så ofta du kan](#). Gör någon fysisk aktivitet som du klarar av och tycker om.

Prata med [kontaktsjuksköterskan](#) om du behöver råd eller stöd.

För de flesta som har haft melanom finns det inga fysiska eller praktiska hinder för att fortsätta med livet som det var före sjukdomsbeskedet. Ändå är det vanligt att livet blir annorlunda. Erfarenheterna av vad du har varit med om har du alltid med dig.

Det kan kännas jobbigt periodvis. De flesta tycker att det blir bättre, även om det kan ta tid. En del känner sig sårbara och oroliga länge efter att behandlingen är över. Här kan du läsa om [hjälp med tankar och känslor vid cancer](#).

Du kan få svullnader i en arm eller ett ben om kirurgen behövde operera bort alla lymfkörtlar i till exempel en armhåla eller en lumske. Det kallas [lymfödem](#). Det finns hjälp att få.

Det varierar från person till person om behandlingen behöver följas upp, och hur mycket uppföljning som behövs. Det beror på vilken risk det är att cancer kommer tillbaka eller sprider sig.

Det är liten risk att bli sjuk igen om cancer upptäcktes tidigt. Risken minskar också ju längre tid det är sedan behandlingen avslutades.

En uppföljning innebär att läkaren undersöker ärrret, huden runt omkring ärrret, och lymfkörtlarna.

Du som har haft melanom har en ökad risk att få det igen senare i livet, på någon annan del av kroppen. Det innebär att sjukdomen uppstår på nytt och är inte samma sak som återfall.

Det finns mycket du själv kan göra för att minska risken för hudcancer.

- [Skydda dig mot för mycket sol](#)
- [Undersök din hud ibland](#).

Läs mer om [att ha en ökad risk för hudcancer](#).

Att vara gravid ökar inte risken för melanom. Det är ovanligt att vara gravid och få cancer.

Huden kan förändras när du är gravid. Bröstvårtorna kan mörkna, du kan få mörkare fläckar i ansiktet och en mörk rand från naveln och neråt. Det försvinner oftast efter graviditeten.

Andra hudförändringar bör du vara vaksam på. Se till att bli undersökt om du upptäcker en fläck eller knuta som växer eller förändras på något annat sätt. Läs mer i kapitlet Symtom och i kapitlet När och var ska jag söka vård?

Du kan bli undersökt och få behandling även om du är gravid. Ibland kan vården behöva anpassas på olika sätt. Datortomografi och PET-kamera kan behöva ersättas med [ultraljud](#) eller göras på ett sätt som skyddar fostret från strålningen.

Du kan opereras. Du kan få cytostatikabehandling efter graviditetsvecka 14.

Graviditeten påverkar inte sjukdomen. Cancern kan inte överföras till fostret.

Det är bara om cancern växer snabbt eller om det är tidigt i graviditeten som läkaren kan rekommendera att du avbryter graviditeten. Det är du som bestämmer.

Du kommer att få kontakt med specialistmödravården.

Du ska få vara delaktig i din vård. För att kunna vara det behöver du [förstå informationen](#) som du får av vårdpersonalen. Ställ frågor om det behövs. Du ska till exempel få information om behandlingsalternativ och [hur länge du kan behöva vänta på vård](#).

Du har möjlighet att [få hjälp av en tolk om du inte pratar svenska](#). Du har också [möjlighet att få hjälp av en tolk om du till exempel har en hörselnedsättning](#).

Du kan få en [ny medicinsk bedömning](#) av en annan läkare, om du har en livshotande eller särskilt allvarlig sjukdom. Att få en annan läkares bedömning kan hjälpa dig om du exempelvis är osäker på vilken vård eller behandling som är bäst för dig.

Det finns många olika sätt att reagera på [att få ett cancerbesked](#). Du kan behöva gott om tid att prata med din läkare och annan vårdpersonal om vad beskedet innebär.

Låt gärna en närstående vara med vid vårdbesöket, om det är möjligt. Den närstående kan vara ett stöd och hjälpa till att minnas vad som har sagts.

På många sjukhus finns särskilda sjuksköterskor som kallas [kontaktsjuksköterskor](#) som kan ge stöd och hjälpa till med olika praktiska saker.

Även sjukhusets kurator kan ge stöd och svara på frågor.

Du kan kontakta Cancerrådgivningen, Cancerfonden eller till exempel en patientförening.

[Här hittar du kontaktuppgifter och kan läsa mer om hur du kan få råd och stöd vid cancer](#)

För många brukar det kännas lättare när behandlingen väl har börjat och de vet vad som ska hända.

Ett minderårigt barn har rätt att få information och stöd utifrån sitt eget behov om en närstående är sjuk.

Ofta är det bra att göra barn så delaktiga som möjligt, oavsett deras ålder. Det betyder inte att du måste berätta allt.

Du kan läsa mer i texten [Att prata med barn när en närstående är allvarligt sjuk](#)

Det kan kännas svårt [att vara närstående](#) till någon som är allvarligt sjuk. Om du har människor i din närhet kan de vara ett stöd.

Du kan också prata med [kontaktsjuksköterskan](#) om du är närstående och behöver stöd.

Melanom är cancer i de celler som tillverkar melanin. Det är hudens färgämne, eller pigment. Melanin gör huden mörkare och skyddar mot solens ultraviolette strålning, UV-strålning.

UV-strålningen kan skada cellerna om du bränner dig många gånger i solen. Cellerna klarar för det mesta att laga skadorna, men ibland fungerar det inte. Då slutar cellen bete sig som den ska och kan bilda cancertumörer. Här kan du läsa [mer om hur cancer uppstår](#).

Melanom kan uppstå även av andra orsaker än för mycket UV-strålning, även om det är vanligast.

Hos en del beror på sjukdomen på gener som de har ärvt. Läs mer om att ha en [ärfsligt ökad risk för cancer](#).

Melanom kan även uppstå i ögonen eller där det finns slemhinnor i kroppen. Det är ovanliga former av melanom som man inte vet orsaken till. Här kan du läsa mer om [ögonmelanom](#).

2 Min vårdplan – ditt stöd för delaktighet och trygghet i
cancervården

2 Nationella vårdprogrammet för
melanom

Senast uppdaterad:

2022-08-24

Redaktör:

Susanna Schultz, 1177.se, nationella redaktionen

Granskare och fotograf:

John Paoli, läkare, specialist på hudsjukdomar och könssjukdomar, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Alla behöver skydd mot solen, oavsett ålder. Barns hud är mycket känsligare än vuxnas och behöver extra skydd. Barn under ett år ska helst inte alls vara i direkt solljus.

Här får du veta om du kan ha en ökad risk för malignt melanom och andra typer av hudcancer. Du får också veta vad du kan göra för att minska risken.

Det är bra att själv undersöka huden då och då. Läs om hur du gör och se bilder på förändringar som du kan behöva söka vård för.

På 1177.se får du råd om hälsa och information om sjukdomar och vilka mottagningar du kan kontakta. Logga in för att läsa din journal och göra dina vårdärenden. Ring telefonnummer 1177 för sjukvårdsrådgivning dygnet runt. 1177 ger dig råd när du vill må bättre.

I

I

I

[Behandling av personuppgifter](#)

[Hantering av kakor](#)

[Inställningar för kakor](#)

1177 – en tjänst från [Inera](#).